

جمهوری اسلامی ایران
معاونت راهبردی رئیس‌جمهور

گزارش سفر دکتر محمدجواد ظریف به داووس سوئیس و حضور در مجمع جهانی اقتصاد

شماره مسلسل: ۸۹۲

کد گزارش: ۱۴۰۳-۱۲

زمستان ۱۴۰۳

گزارش سفر دکتر محمدجواد ظریف به داووس سوئیس و حضور در مجمع جهانی اقتصاد

-----	طبقه‌بندی:
۸۹۲	شماره مسلسل:
۱۱۴۰۳-۱۲	کد گزارش:

معاونت راهبردی رئیس‌جمهور

زمستان ۱۴۰۳

فهرست مطالب

۱	فضای کلی اجلاس
۱	چالش های اقتصادی اروپا
۱	هوش مصنوعی و اقتصاد جهانی
۲	ریاست جمهوری ترامپ و اثرات آن
۲	برنامه هیأت جمهوری اسلامی ایران
۵	جمع بندی

پنج‌شنبه و پنج‌مین اجلاس مجمع جهانی اقتصاد در داووس سوئیس از ۲۰ تا ۲۴ ژانویه ۲۰۲۵ برگزار شد. این اجلاس با حضور ۳۰۰۰ نفر از ۱۳۰ کشور، شامل ۱۶۰۰ شرکت، ۳۵۰ مقام دولتی، ۱۷۰ نماینده جامعه مدنی و ۲۵۰ استاد و محقق در ۳۰۰ جلسه تشکیل شد. پنج محور اصلی اجلاس شامل محافظت از کره زمین، بازسازی اعتماد میان ملت‌ها و دولت‌ها، صنعت در عصر هوش مصنوعی، سرمایه‌گذاری بر روی انسان‌ها و افق‌های نوین رشد و توسعه بود. حضور دکتر محمدجواد ظریف در این اجلاس به دعوت رئیس مجمع جهانی اقتصاد از طریق وزارت امور خارجه و با تأیید وزیر محترم امور خارجه صورت گرفت. همچنین ملاقات‌های ایشان با مقامات و اندیشمندان حاضر، همراه سفیر جمهوری اسلامی ایران در سوئیس، معاون سیاسی و جهانی معاونت راهبردی، معاون پژوهشی وزارت امور خارجه و معاون دیپلماسی اقتصادی وزیر امور خارجه انجام شد.

فضای کلی اجلاس

مهمترین موضوعات جلسات مختلف عبارت بودند از: رقابت و همکاری در حوزه هوش مصنوعی، عناصر جدید قدرت، نظم جهانی، دولت جدید ایالات متحده آمریکا، تحولات سوریه، آتش‌بس در غزه، جنگ اوکراین و همکاری‌های اقتصادی آینده.

چالش‌های اقتصادی اروپا

اروپا با مشکلاتی در رقابت جهانی روبه‌روست و برای جبران فاصله فناوری خود با آمریکا و چین تا سال ۲۰۳۰ به ۷۷۱ میلیارد یورو سرمایه‌گذاری نیاز دارد. محدودیت‌های مقرراتی و ریسک‌گریزی در سرمایه‌گذاری، از جمله چالش‌های پیش روی این قاره است. برخی تحلیل‌گران به ضعف اقتصاد اروپا در رقابت چین و آمریکا اشاره کردند.

هوش مصنوعی و اقتصاد جهانی

هوش مصنوعی یکی از محورهای اصلی در اجلاس داووس بود. کشورهای حوزه خلیج فارس، به‌ویژه امارات و عربستان، سرمایه‌گذاری‌های گسترده‌ای در این حوزه انجام داده‌اند. این کشورها در حال ایجاد مراکز داده و توسعه مدل‌های هوش مصنوعی هستند. در مقابل، چین همچنان در تولید تراشه، فلزات نادر و انرژی پاک برتری دارد و آمریکا در تلاش است وابستگی به چین را کاهش دهد. رقابت اصلی در سرمایه‌گذاری بر این حوزه بین ایالات متحده آمریکا و چین است و اروپا از این رقابت باز مانده است.

ریاست جمهوری ترامپ و اثرات آن

با توجه به روی کار آمدن رئیس جمهور جدید در ایالات متحده، بحث‌های زیادی درباره سیاست‌های اقتصادی و تجاری او مطرح شد، از جمله تهدید به افزایش تعرفه‌های تجاری علیه چین، مکزیک، ژاپن و کره جنوبی.

محور اصلی بحث‌های طرف‌های اروپایی در جلسات مختلف عبارت بودند از:

۱. جنگ اوکراین برای اروپا مسأله‌ای موجودیتی و هویتی است و اتمام جنگ و پیش‌رفتن روسیه در مرزهای اروپا برای آن‌ها حیاتی است؛
۲. ترامپ و اراده او برای گسترش نفوذ ایالات متحده در موضوعات مختلف را به صورت مفهومی - و نه الزاماً تحت‌اللفظی - جدی می‌گیرند. در دوره دوم ترامپ، این اراده نه با اهرم نظامی و امنیتی، بلکه با اهرم‌های اقتصادی و تعرفه‌ای دنبال خواهد شد؛

محور اصلی بحث‌های طرف‌های عرب در جلسات مختلف:

۱. مواضع و برداشت‌های طرف‌های عرب که هم در مذاکرات دوجانبه و هم در جلسات چندجانبه به وضوح بیان می‌شد، حاوی خوش‌بینی قابل توجهی نسبت به آینده بود.
۲. این خوش‌بینی، بیش از هر چیز بر چهار موضوع متمرکز بود: روی کار آمدن ترامپ، آتش‌بس در غزه، تحولات در سوریه و لبنان و اصلاح روابط با جمهوری اسلامی ایران.
۳. کشورهای عربی نسبت به شعله‌ور شدن تنش‌ها در کرانه باختری به دلیل سیاست‌های رژیم صهیونیستی، آمادگی مقاومت و ناتوانی دولت خودگردان از کنترل اوضاع نگران بودند.

برنامه هیأت جمهوری اسلامی ایران

در چند ماه گذشته، تلاش گسترده‌ای در فضای رسانه‌ای، اندیشکده‌ای و دولتی غربی به خصوص از سوی رژیم صهیونیستی برای روایت‌سازی‌های مغرضانه از جمهوری اسلامی ایران با هدف ترغیب ایالات متحده و غرب به تشدید فشار حداکثری انجام شده است. رکن اصلی این روایت این است که «امروز جمهوری اسلامی ایران در ضعیف‌ترین و در عین حال خطرناک‌ترین برهه تاریخی خود قرار دارد و لذا باید از این پنجره فرصت برای از بین بردن همیشگی خطر ایران استفاده شود». برای ترویج روایت «ضعف بی سابقه ایران» به ادعاهای بی اساس زیر تکیه می‌شود:

۱. از دست رفتن توان پدافندی ایران در اثر حملات اسرائیل و نمایان شدن ضعف توان آفندی موشکی کشور؛

۲. ضعف محور مقاومت و از دست رفتن نیروهای موسوم به «نیابتی»؛

۳. بی ثباتی سیاسی و کاهش حمایت مردمی به دلیل شرایط اقتصادی؛

۴. سرکوب سیستماتیک زنان؛

۵. تک صدایی بودن حاکمیت و نمایشی و بی اثر بودن انتخابات؛

۶. تندروی سیاستگذاران اصلی جمهوری اسلامی ایران و حاشیه ای بودن نیروهای معتدل.

با هدف مقابله هوشمندانه با این روایت دروغ، دکتر ظریف و هیأت اعزامی، طی دو روز و نیم حضور در مجمع جهانی اقتصاد، علاوه بر گفتگو با فرید زکریا در یکی از نشست های عمومی اجلاس، به درخواست وزارت امور خارجه با رؤسای جمهور عراق، صربستان و فنلاند و نخست وزیران اقلیم کردستان عراق و قطر (نخست وزیر و وزیر خارجه)، و وزرای امور خارجه نروژ، اسپانیا و سوئیس دیدار و گفتگو نمودند.

همچنین بر اساس برنامه ریزی سفارت جمهوری اسلامی ایران، دکتر ظریف در دو گردهمایی غیررسمی سران اقتصادی (IGWEL) که یکی از سنت های مجمع جهانی اقتصاد بوده است، درباره «اوضاع خاورمیانه و شمال آفریقا» و «بازگشت ژئوپلیتیک قدرت سخت» با حضور سران کنونی و سابق دولت ها، سازمان های بین المللی و بنگاه های اقتصادی بین المللی مشارکت و پیرامون شرایط جمهوری اسلامی و منطقه روشنگری کردند. ایشان همچنین با حضور در شام کاری دبیر کل شورای همکاری خلیج فارس با عنوان «خاورمیانه در دوران ترامپ»، دیدگاه های جمهوری اسلامی پیرامون منطقه و سوریه (با حضور وزیر خارجه حکومت جدید سوریه) را تشریح کردند. در همه این جلسات با توجه به تصویرسازی رژیم صهیونیستی و با استفاده از چارچوب هایی که مقام معظم رهبری در بیانات دو ماه اخیر مطرح فرموده اند، محورهای زیر مورد تأکید قرار گرفتند:

۱. مقابله با روایت «ضعف جمهوری اسلامی ایران»:

■ رد ادعاهای نابودی توان پدافند؛

■ اشاره به خویشتنداری ایران از هدف قرار دادن مراکز جمعیتی و نظامی رژیم صهیونیستی در عملیات های وعده صادق ۱ و ۲ که مغرضانه از جانب دستگاه تبلیغاتی رژیم حمل به ضعف توان موشکی ایران شده است؛

■ اشاره به سابقه حمایت همه قدرت های جهانی از عراق و ایستادگی ایران با اتکا به مردم و توان بومی در دوران جنگ تحمیلی؛

۲. تبیین اختلاف بین «نیروی نیابتی» و «نیروی مقاومت»؛

■ تبیین اصالت مقاومت که برای مقابله با اشغال و ظلم است و تا ظلم و اشغال هست، حتماً مقاومت ادامه خواهد یافت؛

■ اشاره به دهه هشتاد میلادی که همزمان با اشغال لبنان توسط شارون و اخراج عرفات و ساف، جهاد اسلامی، حزب الله و حماس تشکیل شد؛

■ افشای تلاش اسرائیل برای تبدیل مسأله فلسطین به دعوای بین اسرائیل و ایران؛

■ اثبات این واقعیت که نیروهای محور مقاومت هیچگاه بازوهای نیابتی جمهوری اسلامی ایران نبوده و تنها بر اساس ضرورت‌های خود برای مقابله با اشغال و نه نیازهای ایران اقدام کرده‌اند.

۳. در پاسخ به پرسش‌هایی درباره تلاش برای دادگاهی کردن و حذف، نقش حاشیه‌ای معاون راهبردی رئیس‌جمهور (با اشاره به ادعای رئیس‌جمهور رژیم صهیونیستی در گفت‌وگوی روز قبل با فرید زکریا)، حاکمیت «تندروها» بدون توجه به نتایج انتخابات، و مقایسه وضعیت زنان ایران با زنان عربستان، دکتر ظریف با استدلالی منطقی و بیان قابل فهم برای مخاطبان، به تبیین چندصدایی در کشور، واقعی بودن انتخابات، تعویق اجرای قانون حجاب (با تأکید بر غیرقانونی بودن بی‌حجابی) و سایر مسائل مرتبط پرداختند.

۴. آقای دکتر ظریف همچنین در نشست‌های غیررسمی، به نگرانی پیرامون تلاش توسعه‌طلبانه دولت ترامپ بدون توجه به ملاحظات شرکا و همچنین نگرانی از آینده افراط‌گرایی در منطقه اشاره کردند.

در این سفر همچنین به درخواست وزارت امور خارجه، دیدارهایی بین هیأت ایرانی و رؤسای مجمع جهانی اقتصاد و اندیشکده‌های منطقه‌ای و جهانی و سردبیران نشریه‌های فورین افیرز (شورای روابط خارجی) و اکونومیست انجام شد. در این دیدارها، دکتر ظریف ضمن تأکید بر محورهای پیش گفته، بر پیچیده‌تر شدن مسئله هسته‌ای با توجه به سابقه بدعهدی ایالات متحده و همراهی اروپا با آن، پیشرفت‌های فناوری هسته‌ای ایران و خسارات اقتصادی جبران‌ناپذیری که به کشور تحمیل شده است، تأکید کردند. همچنین، از اندیشکده‌ها خواستند تا راهکارهایی را برای ایجاد اطمینان خاطر ایران ارائه دهند.

جمع بندی

به گفته افرادی که سخنان علنی و خصوصی هیأت ایرانی را شنیده‌اند، حضور دکتر ظریف در شکستن فضای تحریف شده‌ای که صهیونیست‌ها ایجاد کرده بودند، چنان تأثیرگذار بود که واکنش‌های عصبی، فحاشی و اعتراضات تند صهیونیست‌ها، منافقین و دیگر گروه‌های برانداز را علیه مجمع جهانی اقتصاد و فرید زکریا برانگیخت. زکریا، با وجود طرح سؤالات چالشی، متهم به نرمش در برابر ایران شد.

شوربختانه همچون گذشته، با دروغ، تحریف و تقطیع از یک سو و استناد به اظهارات عصبی برخی از مخالفان شناسنامه‌دار ایران از سوی دیگر، از این حرکت عزت‌مندانه برای اهداف داخلی به نحوی برسازی شد که نتایج آن حتماً به سود کشور و کلیت حاکمیت نخواهد بود.

پنجاه و پنجمین اجلاس مجمع جهانی اقتصاد در داووس سوئیس از ۲۰ تا ۲۴ ژانویه ۲۰۲۵ برگزار شد. این اجلاس با حضور ۳۰۰۰ نفر از ۱۳۰ کشور، شامل ۱۶۰۰ شرکت، ۳۵۰ مقام دولتی، ۱۷۰ نماینده جامعه مدنی و ۲۵۰ استاد و محقق در ۳۰۰ جلسه تشکیل شد. پنج محور اصلی اجلاس شامل محافظت از کره زمین، بازسازی اعتماد میان ملت‌ها و دولت‌ها، صنعت در عصر هوش مصنوعی، سرمایه‌گذاری بر روی انسان‌ها و افق‌های نوین رشد و توسعه بود. حضور دکتر محمد جواد ظریف در این اجلاس به دعوت رئیس مجمع جهانی اقتصاد از طریق وزارت امور خارجه و با تأیید وزیر محترم امور خارجه صورت گرفت. همچنین ملاقات‌های ایشان با مقامات و اندیشمندان حاضر، همراه سفیر جمهوری اسلامی ایران در سوئیس، معاون سیاسی و جهانی معاونت راهبردی، معاون پژوهشی وزارت امور خارجه و معاون دیپلماسی اقتصادی وزیر امور خارجه انجام شد.